

Чъэпыогъум и 14-р — мэкъу-мэщымрэ къыдэгъэкIыжъын промышленностымрэ яIoфышIэ и Маф

Адыгэ РеспубликэмкIэ
мэкъу-мэщымрэ
къыдэгъэкIыжъын
промышленностымрэ
яIoфышIэхэу
тильапIэхэр!

Шъуисэнэхъат епхыгъэ
мэфэкIым фэиI тышфугъ-
гушIо!

Адыгэ Республикэм ис
цIыфхэм языIахъышхо къуа-
джэхэм ацIэпсэу. Агропро-
мышленнэ комплексыр эконо-
микэм илъэныкъо шъхьалэхэм
зыкIэ ащыцIу цытыгъ ыкIи
къэнэжъы. ЧIыгулэжъхэм
Ioфышхоу зэшIуахырэм бэкIэ
елъытыгъ республикэм ищы-
IаIэ илъэныкъо пстэуми хэ-
хъоныгъэу ашIыцтыр.

Непэ Адыгеим имэкъу-
мэщымрэ икIыдэгъэкIыжъын
промышленнострэ зэхъокIы-
ныгъэшIухэр афэхух. Шуа-
гъэ къэзытырэ IэпыIэгъум
тегъэпсыхъагъэу республи-
кэм иагропромышленнэ ком-
плекс уахътэм диштэу зеха-
цэ, джырэ шIыкIаIэхэмкIэ
зэтырагъэпсыхъэ, чIыгоу алэ-
жъырэр нахъыбэ мэху, фер-
мер хъызмэтиIапIэхэм хэ-
хъоныгъэ ашIы, цIэм хэиIы-
кIыгъэ гъомылэпхъэ зэфэ-
шъхьафхэм, IэшIу-иушIухэм
ыкIи нэмыкIхэм якъыдэгъэ-
кIынкIэ предприятияхэм гъэ-
хъагъэ хэлъэу Ioф ашIэ.

Адыгэ Республикэм чIыгу-
м ехьылIэгъэ политикэу цызэ-
рахъэрэм иапэрэ пшъэрылъ-
хэм ащыцI къоджэдэхэм
ящыIаIэ нахъышIу шIыгъэ-
ныр, IэпIэсэныгъэ ин зилэ Io-
фышIэхэр къуаджэм цыгъэ-
лэжъэгъэнхэр, псауныгъэм
икIэхухъумэн, гъэсэныгъэм,
культурэм, псэолъшIыным,
псэунIэхэм газыр алэкIэгъэ-
хъэгъэныр ыкIи нэмыкIхэм
япхыгъэ IoфIхъабзэхэр зэ-
шIоIхыгъэнхэр.

Мы мэфэ шIагъом къуа-
джэм цылэжъэрэ пстэуми
тафэлъаIo псауныгъэ пштэ,
щылэкIэшIу яIэнэу, Адыгэ
Республикэмрэ здытие Хэ-
гъэгъушхоу Урысые Федера-
циемрэ яфедэ зыхэлъ ублэ-
пIэшIу пстэуми гъэхъагъэхэр
ащашIынкхэу!

Адыгэ Республикэм
и Лышъхъэу
ТХЪАКIУЩЫНЭ Аслъан
Адыгэ Республикэм
и Къэралыгъо Совет — Хасэм
и Тхъамагэ игуадзэу
ИУШЭ Мухъамэд

Заводым имэфэкI хигъэунэфыкIыгъ

ПшъэдэкIыжъэу ыхьы-
рэмкIэ гъунэпкъэ гъэнэ-
фагъэ зилэ обществэу
«МыекIопэ пивэшI заво-
дыр» загъэпсыгъэр илъэ-
си 130-рэ зэрэхъугъэм
фэгъэхъыгъэ мэфэкI зэ-
хэхъэу тыгъуасэ щыIа-
гъэм хэлэжъагъ Адыгэ
Республикэм и Лы-
шъхъэу ТхъакIушынэ Ас-
лъан. Ащ игъусагъэх
республикэм и Премьер-
министрэу КъумпIыл Му-
рат, АР-м и Къэралыгъо
Совет — Хасэм и Тхъама-
гэ игуадзэу Iэщэ Мухъа-
мэд, МыекIопэ къэлэ
администрацием ипащэу
Михаил Черниченкэр,
нэмыкIхэри.

Республикэм ипащэ IoфIхъа-
бзэм пэублэ псалъэ къыщи-
шIызэ непэ заводым щылажъэ-
хэрэм, илъэс зэкIэлъыкIохэм
IoфI щызышIагъэхэм ямэфэкIэу
хагъэунэфыкIырэмкIэ игуапэу
къафэгъушIуагъ.

Илъэси 130-рэ зыныбжъ
заводым тарихъ гъогу гъэшIэ-
гъон къыкIугъ. Хэгъэгу зео-
шхор, илъэс кынкхэр ащ зыпи-
чыгъэх. Ау зыпкъ иуцожьын,
щIэ чыжъэкIэ ыгъэлун ылъэ-
кIыгъ. Мы аужырэ илъэсхэм
заводым хэхъоныгъэшIухэр зэ-
ришIыгъэхэр нафэ, къыдигъэ-
кIырэ пивэр дунэе шапхъэхэм
адештэ, цIыфхэм агу рехъы —
ар зэкIэмэ анахъ шъхьал. Ащ
дакIоу изытет, итеплъэ нахъы-
шIуым ылъэныкъокIэ зэрэзбли-

хъугъэм, амалэу IэкIэлъхэм зы-
зэраушъомбгъугъэм тагъэгъу-
шIо. АщкIэ инэу тыфэраз за-
водым игенеральнэ пащэу
Пэнэшъу КъэпIлан. Мы кIалэр
ныбжъыкI нахъ мышIэми,
иIoфIшIэн зэрэзэхышъэрэмкIи,
ипшъэрылъхэр зэригъэцакIэ-
рэмкIи, IoфышIэхэм зэрафы-
цытымкIи нэмыкI бизнесмен-
хэм ыкIи предприниматель-
хэм щысэ тырахын фае, —
къыIуагъ АР-м и Лышъхъэ.

ЯмэфэкI игушIуагъо адзэ-
гощынэу къекIолIэгъэ пстэу-
ми, анахъэу сыд фэдэрэ лъэны-
къокIи IэпыIэгъу къафэхъурэ
АР-м и Лышъхъэ зэрафэра-
зэр нэужым гушIыIэ зыштэгъэ
Къ. Пэнэшъум къыIуагъ, иIoфы-
шIэхэм къафэгъушIуагъ. Респу-
бликэм иэкономикэ хэхъоныгъэ-
хэр ышIынхэм фэиI тапэкIи
яшIыпкъэу IoфI ашIэныр, продук-
циеу къыдагъэкIырэр джыри

нахъ дэгъу ашIыныр пшъэрылъ
шъхьалэу къыгъэнэфагъэх.

Пластик бэшэрэбхэм пивэр,
псы IэшIур зышарагъэхъошт
цехыкIэр мэфэкI шIыкIэм те-
тэу нэужым къызэлъахыгъ. Ар
зэрэзетегъэпсыхъагъэр, амалэу
IэкIэлъхэр АР-м и Лышъхъэ
зэригъэлъэгъугъ, ащ осэшIу фи-
шыгъ.

Заводым къыдигъэкIырэ
продукцием джыри хэгъэхъо-
гъэным, техническэ амалэу Iэ-
кIэлъхэр нахъыбэ шIыгъэным
фэIорышIэшт псэолъаIэу
ашIынэу рахъухъагъэм иапэрэ
мыжъо ТхъакIушынэ Аслъан-
рэ генеральнэ пащэмрэ нэужым
агъэтIылыгъ.

Заводым илабораторие,
ицеххэр, ихъакIэщэу «Биба»
ыкIи пивэ зышешъохэрэ рес-
торанэу «1882» зыфиIохэрэр
АР-м и Лышъхъэ къыплъы-
хъагъэх, IoфышIэхэм залуигъэ-
кIагъ, гушIыIэ дэхабэ афиIуагъ.

Непэ слъэгъугъэм лъэ-
шэу снгъэрэзагъ. Заводыр да-
хэу, дунэе шапхъэхэм адиштэу
зетегъэпсыхъагъ, хэхъоныгъэ-
хэр ешIых, ыпэкIэ лъэкIуатэ.
Анахъэу сызыгъэгъушIорэр —
нэмыкI шъолъырхэм къары-
мыкIхэу, тиреспубликэ щыцI
кIалэхэм мыщ фэдиз зэпачын,
щытхъу хэлъэу яIoфIшIэн агъэ-
цэкIэн зэралъэкIырэр ары.
Ныбджэгъу лъапIэхэр, шъуи-
мэфэкIкIэ джыри зэ сышъуфэ-
гушIо, тыкыжъугот, амалэу
щылэмкIэ IэпыIэгъу тыкы-
шъуфэхъушт, — къыIуагъ
ТхъакIушынэ Аслъан.

ТХЪАРКЪОХЪО
Адам.

Сурэтхэр А. Гусевым ты-
рихыгъэх.

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ и Указ

ЩытхъуцIэу «Адыгэ Республикэм промышленностымкIэ изаслуженнэ IoфышI»
зыфиIорэр Б.М. Пэнэшъум фэгъэшъошэгъэным ехьылIагъ

Адыгэ Республикэм ипромышленность хэхъоны-
гъэ егъэшIыгъэнымкIэ гъэхъагъэхэр зэриIэхэм фэиI
щытхъуцIэу «Адыгэ Республикэм промышлен-
ностымкIэ изаслуженнэ IoфышI» зыфиIорэр
Пэнэшъу Батырбий Мухъдинэ ыкъом зэлухы-
гъэ Iахъзэхэлъ обществэу «Краснодарстрой»

зыфиIорэм игенеральнэ пащэ фэгъэшъошэгъэнэу.

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу
ТХЪАКIУЩЫНЭ Аслъан
къ. Мыекъуапэ,
чъэпыогъум и 12, 2012-рэ илъэс
N 196

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Илъэсыбэ хъугъэу гуетыныгъэ фыраIэу IoфI зэ-
рашIэрэм, IэпIэсэныгъэ ин зэрахэлъым ыкIи
МыекIопэ пивэшI заводыр къызызэлъахыгъэр
илъэси 130-рэ зэрэхъурэм афэиI Адыгэ Респу-
бликэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу
тхылы афагъэшъошагъ:

— Хьалъэкъо Нурыет Батырбий ыпхъум,

МыекIопэ пивэшI заводым ибухгалтер шъхьалэ;
— Джамырзэ Римэ Мухъарбий ыпхъум,
МыекIопэ пивэшI заводым итехнолог шъхьалэ;
— Тихомиров Александр Николай ыкъом,
МыекIопэ пивэшI заводым имеханик шъхьалэ;
— Шамбин Иван Павел ыкъом, МыекIо-
пэ пивэшI заводым иинженер шъхьалэ.

Адыгэ Республикэм
и Лышъхъэрэ Адыгэ
Республикэм имини-
стрэхэм я Кабинетрэ
лъэшэу гухэкI ащы-
хъугъ IoфIшIэным иве-
теранэу, Адыгэ Рес-
публикэм лъэпкъ Ioф-
хэмкIэ, IэкIыб къэрал-
хэм ащыпсэурэ ти-
лъэпкъэгъухэм адыра-
Iэ зэпхыныгъэхэмкIэ
ыкIи къэбар жъугъэм
иамалхэмкIэ и Коми-
тет лъэпкъ IoфхэмкIэ
иотдел ипащэцтыгъэу
Апасов Иван Павел
ыкъом идунай зэрихъо-
жыгъэр ыкIи щымы-
Iэжъым иунагъорэ иIа-
хъылхэмрэ афэтхъа-
усыхэх.

Гъэстыныпхъэ шхъуантIэр афатIупщыгъ

Джэджэ районым ит псэупIэу Георгиевскэм тыгъуасэ гъэстыныпхъэ шхъуантIэр щатIупщыгъ. Ащ фэгъэхъыгъэ зэхыхъэм хэлэжъагъэх АР-м и Лышхъэрэ министрэхэм я Кабинетрэ я Администрации ипашэу Владислав Федоровыр, Джэджэ районым иадминистрации ипашэу Виктор Пуклич, Сергиевскэ къоджэ коим ипашэу Виктор Шульцевыр, нэмыкIхэри.

Владислав Федоровым зэхыхъэр къызэIуихыгъ ыкIи АР-м и Лышхъэу ТхьакIушыгъэ Аслъан ыцIэ-кIэ къутырэдэхэм къафэгъушIуагъ.

— Илъэсыбэрэ шъузэ-

жэгъэ гъэстыныпхъэр джы шъуиIэ зэрэхъугъэмкIэ сышъуфэгъушIо, — къыIуагъ ащ. — Непэрэ хъугъэ-шIагъэм мэхъанэшхо иI. Адыгеим ис цыфхэм гъэ-стыныпхъэ шхъуантIэр про-

центи 100-м нэсэу алыгъэ-Iэсыгъэн фаеу республикэм ипашэу унашъо зэришIыгъэм мыр зэу ишыхъат ыкIи республикэм щыпсэурэ цыфхэм ящыIэкIэ-псэукIэ нахъышIу шыгъэ-ным фэIорышIэшт.

Сергиевскэ къоджэ коим ипашэу Виктор Шульцевым къызэриIуагъэмкIэ, илъэс зауэкIэ узэкIэ-Iэбэжыым, къутырхэм янахъыбэм гъэстыныпхъэ шхъуантIэр яIагъэп. Сергиевскэ къоджэ коир пштэмэ, процент 70-м ехъурэмэ джы ар аIэкIэхъэ. Мы къутырымкIэ унэгъо 19-мэ гъэстыныпхъэ шхъуантIэр агъэфедэн алыэкIышт, адрэ къэнагъэхэми амал зэряIэу арашэлIэшт.

Къутырэдэхэм ынаIэ къызэратетым, ящыIэкIэ-

псэукIэ нахъ зэтэгъэпсы-хъагъэ зэришIыштым зэрэпылым фэшI республикэм и Лышхъэу зэрэфэра-зэхэр В. Шульцевым къы-хигъэщыгъ. Мэкъу-мэщ хызмэтшIапIэу «Георгиев-ская» зыфиIорэм ипашэу Сергей Крыловымрэ АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатэу Болэкъо Мыхъамэтрэ Iофыгъор зэ-шIохыгъэнымкIэ яшIуагъэ къызэррагъэкIуагъэм фэшI рэзэныгъэ гушыIэхэр къа-риIуагъ.

Гъэстыныпхъэ шхъуан-тIэр зыхагъэнахэм, Георги-евскэм щыпсэурэ унагъо-хэм ащыщ еблэгъагъэх. Бысымхэр нэгъушIоу хъа-кIэхэм къапэгъокIыгъэх ыкIи зыщыпщэрэхъэхэрэ хъакур зэгъусэхэу хагъэнагъ.

ПАТИЫКЪО Анет.

ПСАУНЫГЪ

Акции щыкIуагъ

Псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ Дунэе органи-зацией унашъо зэришIыгъэмкIэ, нэр къэухъу-мэгъэным, ащ епхыгъэ Iофыгъохэм анаIэ нахъ атырадзэным къызыщыфэдэжэхэр, ахэр къы-зыщыхагъэщыхэрэ Мафэу чъэпыогъум иятIонэ-рэ мэфэку агъэнэфагъ.

«Псауныгъэм и Гупч» зыцIэ медицинэ учрежде-ниеу Мыекъуапэ дэтым чъэпыогъум и 11-м щы-кIуагъ а мафэм епхыгъэу акции. Гупчэм ипашэ Iэзэн IофыгъохэмкIэ игуадзэу Шэуджэн Маринэ тызэрэ-щигъэгъозагъэмкIэ, нэм изытет лъэныкъо зэфэ-шъхъафхэмкIэ уплэкIу-гъэн амал мыхэм зэрIаэр

къызыфагъэфедзэ, ядэжъ къэкIогъэ пстэуми ыпкIэ хэмыльэу уплэкIун зэфэ-шъхъафхэр афашIыгъэх, нэм зэрилэгъурэм къы-щымыкIэным е ар нахъы-шIу хъуным апае ашIэн фэе Iэзэн Iофтхъабзэхэр къафаIотагъ.

Шъугу къэдгъэкIыжы тшIоигъу мы гупчэм рес-публикэм щыпсэухэрэм,

зыдэтхэгъэхэ чIыпIэм емы-лытыгъэу, япсауныгъэ изытет лъэныкъо зэфэ-шъхъафхэмкIэ щауплэкIун зэралэкIыштыр. Ащ пае ищыкIагъэр шIокI зи-мыIэ медицинэ страхо-

ванием иполисрэ паспор-тымрэ.

ЖАКIЭМЫКЪО Аминэт.

Сурэтыр Iэшъынэ Ас-лъан псауныгъэм и Гупчэ къыщытырихыгъ.

Унашъор ыгъэцэкIагъэп

Къольхъэ тын-Iыхыным пэшIуекIогъэнымкIэ хэ-бзэгъэуцугъэу щылэр чIыпIэ зыгъэлорышIэжыын къулыкIухэм зэрагъэцакIэрэм епхыгъэу Мыекъо-пэ районым ипрокуратурэ бэмышIэу уплэкIун-хэр зехищагъэх. Ащ къыдыхэлъытагъэу райо-ным Iоф щызышIэрэ муниципальнэ къулыкIушIэ-хэм афэгъэхъыгъэ къэбар муниципальнэ образо-ваниехэм къагъэхъазырын ыкIи къатын фэягъэ.

Муниципальнэ гъэпсы-кIэ зилэ «Победенскэ къо-джэ псэупIэм» ипашэ ип-шъэрылхэр зыгъэцэкIэ-рэ Л.Мариенкэм хэбзэгъэ-уцугъэм къыдилъытэрэ шапхъэхэр ыгъэцэкIагъэ-хэп, прокуратурэм ищы-кIэгъэ къэбарыр игъом Iэкигъэхъагъэп. Ащ къы-хэкIыкIэ мы бзылъфы-гъэм административнэ

пшъэдэкIыжъ егъэхыгъэ-нэу прокуратурэм унашъо ышIыгъ, Мыекъопэ район хыкумыми ащ дыригъэ-штагъ.

Унашъоу щылэм тетэу Л. Мариенкэм административнэ пшъэдэкIыжъ рагъэ-хыгъ, сомэ минитIу тазы-рэу тыралъхъагъ.

Мыекъопэ районым ипрокуратур.

Тэхъутэмыкъое районымкIэ зы мандат зилэ хэдзыпIэ коеу N 25-мкIэ депутатынымкIэ кандидатхэм яфондхэм мылькоу къарыхъагъэр ыкIи арыкIыгъэр зыфэдизым ехыллэгъэ къэбархэр

Ятфэнэрэ зIуэгъэкIэгъумкIэ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутат ихэдзын телдэхэр

2012-рэ илъэсым чъэпыогъум и 11-м ехъулIэу

N п/п	Кандидатым ылтэкъуацI, ыцI, ятацI	ХэдзынхэмкIэ фондым пстэумкIи мылькоу къыхъагъэр зыфэди- зыр, сомэ	ХэдзынхэмкIэ фондым мылькы къызыгъэхъагъэхэм афызэкIагъэкIоужьыгъэр зыфэдизыр, сомэ	ХэдзынхэмкIэ фондым имылькоу хэдзын Iофтхъабзэхэм апIуагъэхъагъэр зыфэдизыр, сомэ	Мылькоу счетом къынагъэр зыфэдизыр, сомэ
1	Бастэ Хысэ Джанхъот ыкъор	40000.00	-	39000.00	1000.00
2	Къэлэкъутэкъо Тимур Александр ыкъор	21238.00	-	21238.00	0
3	Квитко Еленэ Михаил ыпхъур	5000.00	-	4500.00	500.00
4	Мартыников Сергей Александр ыкъор	24360.00	-	24360.00	0
	ПстэумкIи:	90598.00	-	89098.00	1500.00

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссия итхъаматэ игуадзэу Ф. Р. Казыханов

АПАСОВ Иван Павел ыкъор

2012-рэ илъэсым чъэпыогъум и 11-м ыныбжь илъэс 66-м итэу Апасов Иван Павел ыкъом идун-ай ыхъо-жыгъ.

Аригъонэ-мысэу зэрэ-тхэкIыжы-гъэр тэркIэ гукъэошху. IэпэIэсэны-гъэ ин зыхэ-лыгъэ, цы-фышIоу щытыгъэ Иван Павел ыкъом Адыгэ Республикэм ихэхъоныгъэ ышъхъэкIэ иIахышхо хишIыхъагъ.

Илъэсыбэхэм къаIоцI ар республикэм иобщественно-политикэ щыIэныгъэ игупчэ итыгъ. Цыфыгъэшхо зэрэхэлъыгъэмкIэ, ичIыгу гупсэ зэрэфэшпыкIагъэмкIэ, Адыге-им ифедэхэм уафэлэжъэн зэрэфаемкIэ щы-сэтыхыпIэу щытыгъ.

Адыгеим иобщественнэ щыIэныгъэ чанэу зэрэхэлэжъэщыгъэр мафэ къэс Iофэу ышIэ-рэм изыIахъэу щытыгъ. Иван Павел ыкъор Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссия хэтыгъ, ащ иIахышхо хишIыхъагъ.

1973-рэ илъэсым къыщегъэжъагъэу 1994-рэ илъэсым нэс И.П. Апасовыр ВЛКСМ-м и Мыекъопэ райком иятIонэрэ секретарэу, нэужым иапэрэ секретарэу, КПСС-м и Адыгэ хэку комитет мэкъу-мэ-щымкIэ иотдел инструкторэу щытыгъ, на-роднэ уплэкIунымкIэ Мыекъопэ район ко-митетым итхъамэтагъ, колхозэу «Путь к ком-мунизму» зыфиIорэм итхъамэтагъ, Мые-къопэ совхозэу N 10-м ипэщагъ.

1994-рэ илъэсым къыщегъэжъагъэу 2009-рэ илъэсым нэс Иван Павел ыкъор Адыгэ Рес-публикэм лъэпкъ политикэмкIэ, хэутын Iоф-хэмкIэ ыкIи IэкIыб къэрал зэхыныгъэхэмкIэ иминистрэ игуадзэу, Адыгэ Республикэм хэ-утын IофхэмкIэ, къэбархэмкIэ ыкIи общест-веннэ-политикэ прогнозированиямкIэ и Коми-тет итхъаматэ игуадзэу щытыгъ.

Республикэм иуцун иIахышхо зэрэхиль-хъагъэм пае медалэу «IофшIэным иветеран», тамыгъэу «Урысые Федерацией гъэсэны-гъэмкIэ иотличник» зыфиIорэр, Адыгэ Рес-публикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тхыль 2002-рэ илъэсым, Урысые Федерацией хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссия ирээзныгъэ тхыль 2003-рэ илъэсым, Урысые Федерацией хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссия и Щытхъу тхыль 2004-рэ илъэсым ащ къы-фагъэшхошагъэх.

IофшIэныр шIу зэрилэгъуштыгъэм, Iэпэ-Iэсэныгъэ ин зэрэхэлъыгъэм, цыфхэм дэгъоу зэрафыщытыгъэм япхыгъэу зышIэщыгъэ пстэуми Иван Павел ыкъом лыгъэныгъэ къы-фашIыштыгъ.

И.П. Апасовым цыфхэр шIу ыльэгъушты-гъэх, хъалэлэу, ныбджэгъушIоу щытыгъ, Iэ-пыIэгъу зыщыкIэгъэ пстэуми аделэным сы-дигъуи фэхъазырыгъ.

Апасов Иван Павел ыкъор Iоф къыдзэ-шIагъэхэми, иныбджэгъугъэхэми, зышIэ-штыгъэ пстэуми агу шIукIэ къынэжышты.

Адыгэ Республикэм лъэпкъ IофхэмкIэ, Iэ-кIыб къэралхэм ащыпсэурэ тильэпкъэгъухэм адырIэ зэхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жьугъэм иамалхэмкIэ и Комитет

Адыгэ Республикэм культурэмкIэ и Ми-нистерствэ гухэкIышхо щыхъоу фэтхъаусы-хэ Адыгэ Республикэм искусствэхэмкIэ изаслуженнэ IофшIэшхоу Шъхъаплэкъо Къэсэй Алкъэс ыкъом ишъхъэгъусэ дуна-им зэрехыжыгъэм фэшI.

Гъогугъунэ фэло-фашIэхэр пчэгум къеуцох

**Республикэм игъогухэм ялыгъын лыплъэрэ
Министерствэмрэ ахэм ягъэцэкIэжьынрэ
ягъэкъэбзэнрэ зыпшъэ илъ къулыкъухэмрэ
гъогу фэло-фашIэм изэхэщэн анаIэ нахь ты-
рагъэтынэу аужырэ уахътэм пащэхэм зафа-
гъазэ.**

Адыгеим федеральнэхэри республикэ гъогухэри иIэх. Федеральнэ гъогухэу Теуцожь ыкIи Тэхъутэмыкье районхэм, Адыгэкъалэ апэблагъэхэм агъунэхэр IыгъэкIых, уцыжъхэр къащызэхэкIыхъэх. Адыгэ Республикэр зызэхашагъэм имэфэI тегъэпсыхъагъэу гъэцэкIэнхэм фэшI къаратыгъэ ахьщэр зэрэмакIэм кыыхэкIэу, уцыжъхэр чIыплэ-чIыплэхэу ары зыщаупкIэнхэ алъэкIыгъэр. Федеральнэ гъогухэм ялыгъын пэуагъэхэр ахьщэр федеральнэ гупчэр ары къэзытIупщырэр, ау ар икIоу къызэрэхэкIырэр зэрэмакIэр АР-м псэолъэшIынымкIэ, транспортнымкIэ, гъогу ыкIи псэупIэ-коммунальнэ хъызмэтхэмкIэ и Министерствэ къыщытIауагъ.

Республикэм игъогухэм ягъэкъэбзэни, ягъэцэкIэжьыни афэгъэзагъэр АР-м автомобиль гъогухэмкIэ и ГъэорышIапIэу «Адыгеяавтодор» зыфиорэр ары. Ау фэло-фашIэхэр гъогу псэуагъэу абгъухэмкIэ ащызэхэзыщэн фаер хабзэм тыди къыщиорэп, ащкIэ зыми пшъэдэкIыжьы ыхьырэр.

Гъогу фэло-фашIэхэр хэта зыгъэпсыщтыр?

Хэта адэ гъогунапцэхэр зыгъэдэхэщтыр, ахэм автомобилкIэ арыклорэ цIыфхэр къащыуцунхэщ, зыщагъэпсэфыщт чIыплэхэр зыгъэпсыщтыр?

Мы улчIэм иджэуап къэдгъотыным фэшI министрствэу зигугъу къэтшыгъэми, «Адыгеяавтодорыми» ялофышIэхэм тадгъушыагъ. ЗэкIэми къытIауагъэр сервис Iофыр

ежъхэм зэрамыгъэцакIэрэр ары.

ТапэкIэ Адыгеим зекIоным зыкъыщыIэтыщт, цIыфэу республикэм кыихъэхэрэми ахъошт, арышъ, тигъогухэри дэгъунхэу, ахэм агъунэхэм гъогум тепшъыхъэгъэ цIыфхэм ячыкIэгъэ фэло-фашIэ горэхэр зыщагъотынхэ алъэкIыщт чIыплэхэри яIэнхэу щыт.

Гъогу фэло-фашIэхэм ахъэхэ тучан цыкIухэр, машинэм гъэстыныпхъэ зыщибгъэхъошт станциехэр, машинэ гъэуцупIэхэр, шхапIэхэр, нэмыкIэхэри. Ахэм акIэмыхъэхэми, автомобиль гъогухэм уадэхымэ, узкIэрытIысхъан столхэр, пхъэнтIэкIухэр, пIэ зыщыптхакIын, пидзафэхэр зыдэпхъын чIыплэ зилэ къэуцупIэхэр щылэнхэ фае.

Сыда шIэгъэн фаер гъогубгъухэм ащ фэдэ чIыплэ мыинхэр къащызэхъыгъэхэм фэшI? Бгъэпсыщтых. Хэт имыльтыкIэ? **Хабзэм ар къыдымылтытагъэмэ, ахьщэ зилэ цIыфхэр кыыхэбгъэлажъэхэмэ, Iофыр егъэжъагъэ хъунэу къытшIошIы.**

«Урысые Федерацием иавтомобиль гъогухэмрэ игъогу хъызмэтрэ ыкIи УФ-м ихэбзэгъэуцугъэу щылэхэм зэхъокIыныгъэхэр афэшIыгъэнхэр» зыфиорэ Федеральнэ законом иминистрэхэм я Кабинет икIыгъэ илъэсым ишэкIогъу мазэ и 28-м ыштгъэ унашъоми республикэм игъогухэр нахьышIоу зэрэгъэфедэгъэщтхэм яхьыллагъэу шIэгъэн фаехэр къыщыдалтытагъэх.

Ахэм ащыщ гъогу гъунэхэм цIыфхэм зыщагъэпсэфын ыкIи зыщышхэнхэ чIыплэ гъэнфагъэхэр зэрэащызтырагъэпсыхъанхэ фаехэр. Гъогу гъунэхэм ащашырэ объектхэми автомобиль гъэуцупIэхэр, шхапIэхэр, хэкIитэкъупIэхэр яIэнхэ фае. Ащ фэдэу объект 28-рэ Адыге-

им игъогухэм ащагъэпсынэу фитыныгъэ зэрэтыгъэ цIыфхэр щылэх.

Гъогу сервисым щыщ Iахъ зыгъэпсын цIыф къахэкIыгъэми, ащ ишIын къыпыкIырэ хъал-балыкхэм анахь хэмылъэу, пшIыщтым уфемыжъэу мэхъу. Гущылэм пае, Федеральнэ законэу «Урысые Федерацием иавтомобиль гъогухэмрэ игъогу хъызмэтрэ ыкIи УФ-м ихэбзэгъэуцугъэу щылэхэм зэхъокIыныгъэхэр афэшIыгъэнхэр» зыфиорэр гъэцэкIэгъэнымкIэ шIэгъэн фаехэр» зыфиорэ унашъоу АР-м иминистрэхэм я Кабинет ышIыгъэм къыщелэ гъогу сервисым хэлэжъэнэу Iизын зэрэтыгъэ цIыфхэм зэзэгъыныгъэхэр адисIынхэу АР-м хэгъэу кIоцI IофхэмкIэ и Министерствэ гъогухэр щынэгъончъэу щытынхэмкIэ и Къэралыгъо инспекции и ГъэорышIапIэ, къэуцупIэр зыщишIыщт чIыгур зыем, архитектурэм, чIыплэ зыгъэорышIэжъыпIэм, нэмыкIхэми.

Бысымыр бэ, зышIыщтыр хэт?

Къэлогъэн фае гъогухэм зыбысым зэрамыIэр. Ахэр зыгъэцэкIэжьыхэрэр ыкIи зылыгъхэр — зы къулыкъу, зыехэр — хабзэр, субъектхэр, муниципалитетхэр ары, языхтэ зыщыщтырэр, ахьщэ къафэ-зытIупщырэр зэфэшъаф къулыкъух. Арэушгъэу щытми, пащэхэри, чIыплэ тхьаматэхэри фэло-фашIэхэр зыщагъэцэкIэщт чIыплэ агъэпсынэу фаех, ау уфэен закъор макIэ.

Iофын тэрэзэу юж ихъэхэмэ ыкIи яшыпкъэу Iоф дашIэмэ, гъогу гъунэхэм зыгъэпсэфыпIэ мыинхэр ащызышIын цIыфхэр къызэрэкъокIыщтыр гъэнэфагъэ. Ар къеушыхъаты республикэм ипсэупIэхэм азыфагу автомобильхэм гъэстыныпхъэ зыщарагъэхэр станциехэр бэу зэрэтетхэм. Ахэр зышIыгъэхэм фэдэ къафыхэкIы. Джащ фэдэ хьа-кIэщхэр, шхапIэхэр зышIыхэрэри — яфедэщ, япсэуалъэхэм

алъэплъэх, зэралъэкIэу фэло-фашIэхэм ахагъахъо.

«Адыгеяавтодорым» иинженер шъхьалэу Кобл Ибрахимэ объект 28-рэ Адыгеим ичIыгъухэм ащашIынэу фитыныгъэ тхыльхэр зэраратыгъэхэр къыгъэщыпкъэжъыгъ. Къылуагъ ахэм ячыкIэгъэ тхыльхэм ягъэпсын илъэситIу фэдиз хъугъэу зэрэпылхэр. Ащ юж псэуалъэу бгъэуцущтым ипроект къызэрэбгъэшIыщтым илъэсныкъо фэдизрэ уежэщт. Ау ахэм зи IэпыIэгъу афэхьурэп, тхыльхэм ягъэпсыни зыми къафигъэпсын-кIэрэп. «Есымыгъэжъагъот» зымыIоу къахэкIырэр макIэ.

«Адыгеяавтодоры» ахэм адэлэнэу ахьщэ иIэп, гъогухэр рагъэцэкIэжьынэу къафатIупщырэр ежъхэми афикъурэп. Гъогу сервисыр гъэпсыгъэным пае федеральнэ гъогу фондэм зыми ахьщэ къыхихэу къарытIэщт. ЧIыплэ ыкIи федеральнэ къулыкъухэр мы Iофым къыхагъэлажъэхэ ашIоигъу.

Тэ тишIошIыкIэ, мылкъу унаекIэ гъогу фэло-фашIэхэм

ащыщ Iахьхэр зыгъэцэкIэнхэу фаехэм ыкIи къеуцау-лэхэрэм фэгъэкIотэныгъэхэр афэшIыхэмэ, Iофыр ащ къыгъэпсын-кIэщт нахь, изэрар къэкIэщтэп. Ахэр тхыльхэм ягъэхъазырын, Iоф ашIэнэу зырагъажъэ-кIэ хьакъулахьхэр пIэлъэ гъэнэфагъэкIэ ямыгъэтын, нэмыкI лъэныкъохэу цIыфыр Iофым езыгъэнэ-цIыщтхэм афэгъэхьыгъэх.

ХэкIыпIэ зымыIэ щылэп

ТшIогъэшIэгъонэу къыхэдгъэщыгъэ гъогухэм къулыкъу зэфэшъафхэр зыпхыгъэхэкIэ, гъогу гъунэхэм язэтэгъэпсыхъагъэ фэгъэзагъэу Iоф зышIэн къулыкъу тиреспубликэ зэри-мыIэр. Тэ тишIошIыкIэ, республикэм комиссие шъаф гъогу гъунэ инфраструктурэмрэ фэло-фашIэхэмрэ апылынэу щызэхэшагъэмэ, ишIуагъэ къэкIэщт, зэкIохэм яфэло-фашIэхэр гъогухэм ащафагъэцэкIэным изэшIохын ар фэлэжъэщт. Ащ нэмыкIэу зыгъэпсэфыпIэ-къэуцупIэ чIыплэхэр тигъогухэм ащызыгъэпсыхэрэм ятхыльхэр агъэхъазырынхэмкIэ IэпыIэгъу афэхьурэп. Илъэс 15 — 20 фэдизкIэ узэкIэлэбжъымэ, ащ фэдэ межведомственнэ комиссие тIагъэу нахьыжъхэм къало.

Къалэм нахь пэIудзыгъэ гъогухэм — къушъхъэ лъэныкъом укIо хъумэ, Жыубугъу клорэ гъогум — тучанхэр, шхапIэхэр, гъэстыныпхъэ къызщыпщэфыщт станциехэр нахьыбэу атетых. НэмыкI лъэныкъохэм чIыплэ зэфэшъафхэм къарыкIыгъэ цIыфхэр бэу ащызэкIохэрэп, зыгъэпсэфыпIэхэр атемыхъэми хъушт. ТылэкIи, псэупIэ пэпчэ, анахь цыкIур арыми, шэфапIи, шхапIи адэтых.

Щэн-щэфыным пылъ цIыфхэр чIыплэ-чIыплэу къащызэрэу-гоих, автомобильхэмкIэ гъогум узчыдэхын плъэкIыщт чIыплэхэр уапэ къефэх, укыизщыуцун плъэкIыщтыр ахэм ащылэх.

Тиреспубликэ гъогу сервисым игъэпсын щырагъажъэ. ЗекIоным изыкъегъэIэтын зыщыпыхъэгъэх лъэхъаным тигъогухэм языхтэ, цIыфым ищы-кIэгъэ фэло-фашIэхэр ахэм зэррашагъэцэкIэщтыр пчэгум къеуцох. Мы Iофым нахь зыкъыфагъазэ шIоигъоу Премьер-министрэу КъумпIыл Мурат аужырэ уахътэм къулыкъу зэфэшъафхэм, муниципалитетхэм япащэхэр, гъогухэм яшIынрэ языхтэрэ лыплъэрэ IофышIэхэр зыхэлэжъэхэрэ зэIукIэгъухэр зэхэщ, шIэгъэн фаехэм атегущылэх.

Iофыр зэ ежъэмэ, «блэри» хэсыжъыщтэп. Уздэлэжъымэ, зэшIомыхын Iофи щылэп.

ШЪАУКЪО Аслъангуаш.

Неущ — мэкъумэщ хъызмэтым илофышлэхэм я Маф

МЭФЭКЫМ ПАГЪОХЫРЭ ГЪЭХЪАГЪЭХЭР

Бжыхъасэхэр анахъ зыгъэбэгъуагъэхэр

Адыгэ Республикэм илахъэхэлъ ыкIи ифермер хъызмэтшIаплэхэм ащыщыбэхэр мыгъэрэ Юныгъо кыным иуахътэу бжыхъэсэ зэфэшхъафхэр зыщыгуахыжыгъэхэм гъэхъагъэ шашыгъэу неущрэ мафэм пэгъокых. Апэу кыхъэгъэщыгъэн фаер тапэрэ илгъэсхэм фэдэ кыхъамыкыгъэу республикэм ирайонхэм бжыхъасэхэм нахыбэу къарыхыжыгъэным фэгъэхыгъэ зэнэкъокъуныгъэу азыфагу илгъыгъэм Теуцожь районым ичIыгулжъхэм апэрэ чIыплэр зэрэщабутыгъэр ары. Районым щыгуахыжыгъэ бжыхъэсэ гектар 6238-м гектар тельгътэу центнер 31,8-рэ кырахи, пстэумкIи тонн мин 20 фэдиз къахыжыгъэ.

Тапэрэ илгъэсхэм афэдэу мыгъи республикэмкIэ бжыхъасэхэр анахышIоу кызышIагъэхэр Джэджэ районым щыщIахъэхэлъ мэкъумэщ хъызмэтшIаплэу Сапый Юныс зипэщэ «Радугэр» ары. Ащ бжыхъэ коцым центнер 48,5-рэ, хъэм центнер 45-рэ гектар тельгътэу кышчырахыжыгъэ. Коц гектарым ана-

хыбэ къезыгъэтыгъэхэм ащыщы Джэджэ районымкIэ «Дондуковскэ элеваторы» — центнер 40,3-рэ, Теуцожь районымкIэ «Киево-Жураки» зыфилорэр — центнер 39,4-рэ, Красногвардейскэ районымкIэ «Еленовскэ» — центнер 38,9-рэ, Кошхъэблэ районымкIэ мэкъумэщ-фермер хъызмэтшIаплэу А. А. Хьаджырэкъор зипащэр — центнер 40.

Хъэм икъэхъыжынкIэ анахъ къахъыгъэхэр: Джэджэ районымкIэ «Архонтыр» — центнер 42,4-рэ, Шэуджэн районымкIэ «Агрокомплексэу Шовгеновскэ» — центнер 41,6-рэ, Красногвардейскэ районымкIэ «Колхозэу Лениныр» — центнер 36,1-рэ, Теуцожь районымкIэ «Синдика-Агро» зыфилорэр — центнер 35-рэ.

Республикэм мыгъэ бжыхъэсэ зэфэшхъафхэу гектар мин 78,7-рэ щыгуахыжыгъэ, ащ щыщэу коцыр гектар мин 63-рэ, хъэр гектар мин 13,3-рэ, рапсыр гектар мини 2,3-рэ хуыцтыгъэ. А пстэуми гектар тельгътэу центнер 28,6-рэ кырахи, тонн мин 232-рэ аугъоижыгъэ.

Къэнагъэр макIэ

Бжыхъасэхэмрэ гъэтхасэхэмрэ япхъын агрегат заулэзэуж итхэу зэшIуахэу республикэм игубгъохэм мымакIэу ащыплэгъушт.

Мэфэ ошIоу зэлтыкIуагъэхэм республикэм игубгъохэм IофшIэн зэфэшхъафхэр ащызэшIуахыгъэх. АкIуачIи, амалэу аIэкIэлъхэри зыфагъэлорышIагъэхэм ащыщ гъэтхасэхэм ялукъыжынкIэ.

Гъэтхасэу зинахыбэ ашIагъэр тыгъэгъазэр ары — гектар мин 81-м тIэкIу ехъу. Ащ щыщэу тыгъуасэ ехъулэу Iуахыжыгъэр гектар мин 77-рэ фэдиз. Гектар тельгътэу ащ кытыгъэр центнер 16,5-рэ, зэкIэ аугъоижыгъэр тонн мини 125-м лыкIахъэ. Районхэм тыгъэгъэзэ гектар пчъагъэу ащыгуахыжыгъэр ыкIи зы гектарым центнер пчъагъэу къащырахыгъэр: Джэджэр — мин 23,3-рэ, 17,1-рэ, Красногвардейскэр — мин 15, 20,3-рэ, Шэуджэныр — мин 12,6-рэ, 18,5-рэ, Кошхъэблэр — мин 11,3-рэ, 12,3-рэ, Теуцожьыр — мини 4,6-рэ, 14,9-рэ, Мыекъяупэр — мини 3,6-рэ, 13,6-рэ, Тэхъутэмыкъяуэр — мини 3, 11,6-рэ.

Лэжыгъэм пэлукъащт натрыфыр мыгъэ кызышIагъэжыгъэр гектар мин 21,5-м ехъу, ар гъэрэкIо Iуахыжыгъэм

гектар мин 13-м ехъукIэ нахыб. Тыгъуасэ ехъулэу натрыф гектар мин 15-м ехъу республикэм шаугъоижыгъэ. Ащ изы гектар утыжыгъэу центнер 35,8-рэ кырахи, тонн мин 54,5-м фэдиз къахыжыгъэ. Натрыф гектарым анахыбэ кызышIахыгъэр районхэр: Шэуджэныр — центнер 46,6-рэ, Джэджэр — центнер 43,3-рэ, Красногвардейскэр — 36,8-рэ, Теуцожьыр — 35,7-рэ.

Пынджыр мыгъэ районищмэ къащэгъэкIыгъэ: Тэхъутэмыкъяе районым гектар 3517-рэ, Красногвардейскэ районым гектар 1225-рэ, Шэуджэн районым гектар 467-рэ. Гектар 5209-м щыщэу тыгъуасэ ехъулэу Iуахыжыгъэр гектар 4200-м ехъу, гектар тельгътэу ащ центнер 47-рэ кырахи, тонн мин 19,8-рэ фэдиз аугъоижыгъэ.

Соер гектар 4295-м ашашIэгъагъэ, ащ щыщэу гектар 2650-м ехъу Iуахыжыгъэ, центнер 12 фэдиз гектар тельгътэу кырахи, къахыжыгъэр тонн мини 3-м къехъугъэ.

Бжыхъасэхэм ялукъыжыгъэ лэжъан мы сурэтым кыгъэлагъорэм фэдэ чIыплэ мымакIэу уIуIэщтыгъэ. Мыгъэ республикэм ит комбайнэ 460-мэ лэжыгъэр Iуахыжыгъэ, ахэм ащыщэу 62-р зы мэфэ IофшIэгъум гектар 60-м лыкIахъэу Iуахыжыным тегъэпсыхъэгъэ Iэ-кIыб хэгъэгухэм къащашыгъэ комбайнэх.

Пхъэныр

ЧIыгулжъхэм апашгъхэ пшъэрылэу щытыр бжыхъэсэ зэфэшхъафхэм япхъын анахъ охътэшIухэм атефэу зэшIохыгъэныр ары. Ар гъэцэкIэгъэным мэфэ фибэхэм акIуачIэ зэлтырахылагъэу гъэхъагъэхэр ашIыгъэх.

ПстэумкIи республикэм мыбжыхъэ шапхъынэу рахъухъагъэр гектар мини 104-рэ фэдиз хъазыр. Коцым рагъэубытын фэе гектар мин 78,4-м щыщэу чъэпыогъум и 12-м ехъулэу ахыгъэр гектар мин 38-м шхъадэкIыгъэ. Ащ щыщэу анахъ коц гектарыбэ зыщапхыгъэ районхэр: Джэджэр — мин 14,9-рэ, Красногвардейскэр — мини 3,9-рэ, Шэуджэныр — мини 4,8-м ехъу, Теуцожьыр — мини 3,8-рэ, Кошхъэблэр — мини 4-м фэдиз хъазыр.

Хъэм ипхъыны хъазырэу гъунэм нагъэсыгъэ. ПстэумкIи апхъынэу агъэнэфэгъэ хъэ гектар мин 14,8-м фэдизым щыщэу чылапхъэр зэрагъэкIугъэр гектар мин 12-м нэсыгъэ.

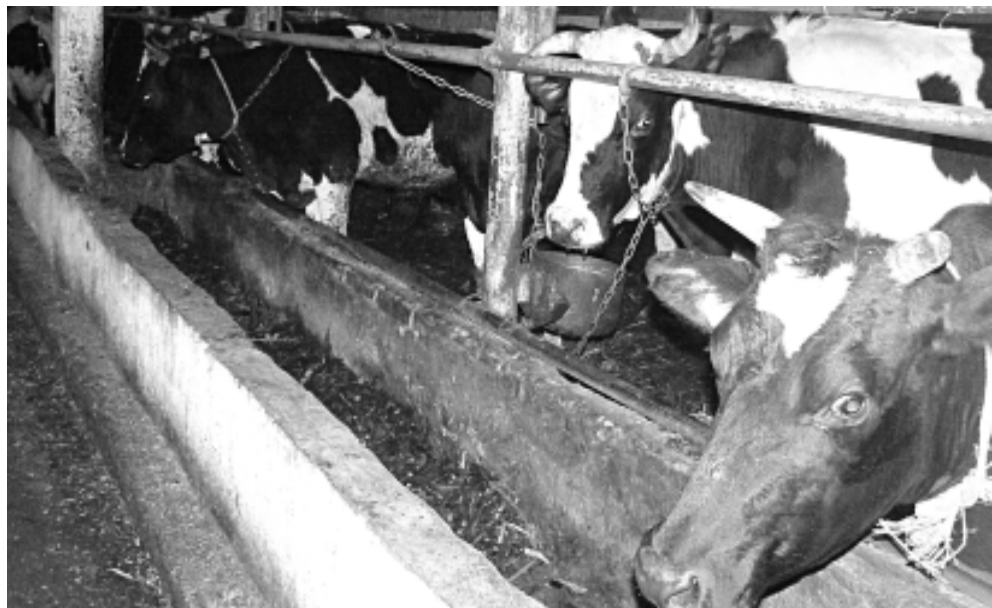
Рапсыр гектар мини 10-м тIэкIу ехъоу шапхъынэу щытмэ, ащ ичылапхъэ зыхалгъагъэр гектар мини 6-м къехъугъэ.

Былымахъохэм яIофшIагъ

Былым пIашгъэхэм яхъун лэапсэ шхъалэу иIэхэр чэмхэр арых. Ахэм къаIахы цэу гъомылэпхъэ зэфэшхъафхэу цIыфхэм ящыкIагъэхэр зыхашIыкIыхэрэр, былым пчъагъэм хэзыгъэхъоштхэри къатекIых. Джары чэмхэр нахыбэ шIыгъэнхэр былымахъохэм япшъэрылэу шхъалэу зыкIалгытэрэр.

Илгъэс къэс республикэм шахъурэ чэм пчъагъэм хъхъо. Мы илгъэсым пыкIыгъэ мэзибгъур пштэмэ, 2011-рэ илгъэсым ащ фэдэ иуахътэ егъэпшагъэмэ, республикэм чэмэу щалыгъым 1547-рэ кыхахъуи, шхъхэ 27633-м нэсыгъэ. А хъхъоныгъэхэр анахъэу къэзытыгъэ райони 4-мэ ячэм пчъагъэ джы зыфэдизыр: Красногвардейскэр — 5437-рэ, Джэджэр — 5121-рэ, Тэхъутэмыкъяуэр — 2145-рэ, Теуцожьыр — 2079-рэ. Чэм пчъагъэм нахъ хэзыгъэхъуагъэхэр унэгъо унэе хъызмэтым пылгъхэр арых. Илгъэсым кыкIоцI чэмэу яIэр шхъхэ 1708-кIэ ахэм нахыбэ ашIи, пчъагъэр 23867-м нагъэсыгъэ. Мэкъумэщ-фермер хъызмэтшIаплэхэми чэмэу ахъурэр илгъэсым кыкIоцI 505-кIэ нахыбэ ашIи, пчъагъэр 1802-рэ хъугъэ.

Щэм икъэхъыжынкIэ тызыхэт илгъэсым районхэм I о ф ш I а г ъ э у

ИкIыгъэ илгъэсым имэзибгъу егъэпшагъэмэ, республикэм чэм пчъагъэу щалыгъым мы илгъэсым ащ фэдэ иуахътэ 1547-рэ кыхахъуи, пчъагъэр 27633-м нэсыгъэ.

Ллакътэм ктырыкIуагъэр зэдытIкIэн лъапI

Къык Асхад апэрэу «Адыгэ макъэм» кфытхатъ. Хъакурынэхьабл ар кышщыгъу, Iофщишлагъ, джы Мыекъуапэ щепсэу. Тигъэзет кыретхыкIы, еджэ. Адыгэ лъапкым итарихъ фэгъэхьыгъэу кыхэтыутыхэрэр шлогъэшIогъоных, ыгу рехыхъ.

Адыгэ Республикэм лъапкI IофхэмкIэ, IэкIыб къралхэм ащыпсэурэ тилгэпкыгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм намалхэмкIэ и Комитет аужырэ илъэсхэм адыгъэхэм ятарихъ, блэкIыгъэм ыкIи къэкIошт уахътэм афэгъэхьыгъэ зэнэкьокъухэр зэрэзыхьагъэхэр игуап. Ежыри, ятэ кыIотжыщтыгъэ къэбархэу илъэсыбэрэ кыздырихьакIыгъэхэм ащыщхэм иапэрэ тхыгъэ афэгъэхьыгъ.

Тянгъ-тягъэхэм, тянэ-тягъэхэм, гъунэгъу лъыж-ныожьхэм къэбарэу ашIэхэрэр, зэхыхыгъэхэр, кыльтэгъугъэхэр опсэуфэхкIэ икьоу кыадгъэуагъэп, тэрзэу тапылгыгъэп ыкIи тэдэгущылагъэп. «AI-анасын, сьдэу тыхэукъуи!» — джы тэIожы.

Адыгъэхэр зэрэдунаеу щитэкъухьагъэхэ хъугъэ, арэуштэу зыкIэхьыгъэри дэгъоу тэшIэ — Урыс-Кавказ заор ары.

Гупсэфэу псэухэу, лажьэмэ, шхэжыхэу шыIэгъэ адыгъэхэм пачыхьэм идзэхэр къаритIупщыхи, къушъхьэм кырафыхыгъэр кьехыгъ, хымэ хэгъэгъу икIыжышщыгъэр икIыжыгъ. «Тыкэкощызэ мы чIыпIэм тыкэсыгъ ыкIи тыкышщыгъ», — джары тинахыжымэ кьаIоу зэхэтхышщыгъэр. Ау чIыпIэу кыздикIыгъэхэр гъэнэфагъэу кьаIонэу щытыгъэп, тэри игъом трупчIыгъэп.

Къушъхьэм кычIафыхи къэкощыгъэгъэ ллакъохэм Къыкыхэри ащыщых. Къыктымэ кыарыкIуагъэр сэ зэкIэм анахъ

дэгъоу сэшIэ сIорэп, ау игъом зэрэзыхьыгъэшIагъэр ренэу сыгу кьеожьы. Тэ тиуагъокIэ Пшызэ шьолгыр тыкызырифагъэр тятэ кыIотжыгъэу зэхэхыгъ.

Къыкыхэр къушъхьэм кьехыхэ зэхьум купищэу гошчыгъэ хьугъагъэх. Апэрэхэр къушъхьэ лъапсэм нахъ пэблагъэу кышщыцугъагъэх, джырэ уахътэми ащ щепсэух. ЯтIонэрэ купыр, кощызэ, джы зыдэщысхэ Фэрзэ гъунэ, Хъакурынэхьаблэ, кыдэнагъэх. Ящэнэрэ купыр, егъэзыгъэкIэ, хы ШIуцIэ Iушъом екIуалIи, Тыркуем икIыжыгъ.

ТамыгъэмкIэ

кыагъотыжыгъ

Тыркуем кIожыгъэхэм сягъэу ХъатыжыкыкIэ кIэлэцIыкIоу, илъэси 10 — 12 фэдиз ыныбжыгъэу, гъужьогъоу зыхэфагъэхэм кыхэхкIэу хылушъом кыIуанэгъагъ. ЫшIэщтыри, зыздигъэзщтыри ымышIэу гъэу щысызэ, шыу горэ кылухыи, шым зыдытыригъэтIысхыи, Къэбэртэе IуакIэм зыдищэгъагъ. Ащ шапIугъ, лы шыхьугъ, кышщыгъ, Экбэхэм япхъоу Сурэт шхьэгъусэ фэхьугъ. Зышщыри, Iахьыл-благъэ иIэми ымышIэу илъэсхэр зэлъыкIуагъэх.

А лъэхьаным Пшызэ шьолгыр кышщыцугъэ Къыкыхэм ахэтыгъ изакъоу шыоу кыкIухьаныр зикIэсэгъэ Мосэхьаджэр. Мафэ горэм ар мэшэсышъ, «зыкъэсплыхьан, тыкыздикIыгъэ лъэныкъомкIэ ськIон, къэбар къэхьан» еIошъ, Къэбэртаем макIо. Ащ нэсыгъэу хылушъом кыIуанэгъэгъэ ХъатыжыкыкIэ ыпэ кьэфэ.

— СшынахыкI, у Къыкызмэ, уитамыгъэ кьэгъэлъагъу, — релo ащ Мосэхьаджэ.

ХъатыжыкыкIэ тамыгъэр кы-

фешышъ, кырегъэлъэгъу.

— Тэры узышщыр лIакъокIэ, арышъ, зыкыгъэхьазырыжъ, тэ тыздэщыIэм утщэжышъ, тыздэпсэушъ, — кы-релoшъ, зэкIэрэкIыжыкы.

Мосэхьаджэ кузэкIэтитIу ыгъакIуи, ХъатыжыкыкIэ иуагъо игъусэу Хъакурынэхьаблэ (Дурхьаблэ) кьашъжи, ХъапIытIэхьаджэм ихэпIагъэм унэ цыкIу шыфашIи, ащ шыпсэушъ. Сурэтрэ ХъатыжыкыкIэ кьафэхьух Мыхьамчэрые (тэ тят), Амьдэ (НэджыкIэ ллакъом афагъагъ), Аслъанхьан (Хъакъунэмэ янысагъ), Бабух (Дачъэмэ ащэгъагъ). Ежыхэр псаужьхэп, ау кьаIэхьухьэгъэ кIэлэ-гъуалэхэр щыIэх, Тхьэм бэ арегъэгъашI.

Джырэ лъэхьаным Къыкыхэр ащепсэух Адыгеим, Къэбэртэе-Бэлыкъар ыкIи Къэрэщэе-Щэрджэс республикэхэм, Краснодар ыкIи Ставрополь крайхэм. КIалэхэр кьэзэрэгъотыжыгъэх, зэхэхьх, зэрэшIэх. Тьдэки шыIэ Къыкыхэм Хъакурынэхьаблэ, Къык СугIан ыджэ, тышщызэрэугоиыгъ. ТиныбжыкIэхэм ащышхэм тиллакъо кырыкIуагъэр зэрагъашIэ, атхы, ащ мэхьанэшхо иI.

Хъурмэ Хъасанэ

ИТХЫД

Лъэхьан чыжыгъэм хымэ хэгъэгъум икIыжыгъагъэхэм кьахэ-фэгъагъ Хъурмэ Хъасани (Мыхьамчэрые ипхьорэльфэгъу, Экбэхэм япхьорэльфых). Урысыем революционер зыщытеклэм ыуж Хъасанэ Тыркуем кыритхыкIи тятэ писъмэ кыфитхыгъагъ. Ау ащ еджакIэ ышIэщтыгъэп, писъмэр Тыркубый ыджэ ыхыи, ар кыфеджагъ, итыр кыфи-Iотжыгъ. Мыхьамчэрые Тыркубый елъэIугъ, Хъурмэ Хъасанэу джэуапым кьежэрэм писъ-

мэ фитхыжыгъэу. «Хъун, еIанэ стхыжышъ», — кыриIогъагъ, ау Мыхьамчэрые зыгIо-зыщэ еIани Тыркубый ыджэ кIуагъэми, писъмэр Тыркуем ытхыжыгъагъэп.

Ащыгъум Совет хабзэм ыдэщтыгъэп хымэ хэгъэгъу Iахьыл-благъэхэр шыуиIэныр, арышщын Тыркубый писъмэр зыкIимытхыжыгъагъэри. Мэзэ пчъагъэ тешIагъэу Тыркубый бзэгъу ахыи, аубытыгъагъ. Зыдашым ыуж писъмэри, ар зыдэлъыгъэ конверти, адресри кIодыгъагъэх.

Тятэ еджакIэ зэримышIэ-щтыгъэм кыхэхкIэу тэ бэрэ кытиIотщтыгъ: «Шъуедж, кышъушъхьапэжышъ».

УнчIыгушъ фэдэ щыIэн

НэмыкI къэбари тятэ кы-Iожыгъагъэу дэгъоу сыгу къэ-кыжыкы:

— «Дикэ дивизиюм» рядовоеу тыхэтыгъэх сэри, Къык Былэжыри, Къык Борэн вахмистрагъ. Дзэ Плъыжыкым тызэ-кIифэзэ, хы ШIуцIэм тыра-фыллагъ. Цыфхэр кыухьэм изэрэгъафэхэрэп, хылушъом шыбырсырышху. Былэжэ шэу зытесым ишхолупэ сIыгъэу сышчы-тызэ, кьамышкIэ сIэ кьеуи, шым зэрэтезэу хым хэпкIэгъагъ. Шыр псым етхьалэ, ежыкым сынэ-сыпсэ ыIозэ, кыухьэм дэпшыешъ, етIысхьэ. Нэсыгъа, нэмысыгъа Тыркуем?

Пчэдыжыкым адыгъэу тызэгъу-сагъэхэм тызэрэгъуиыгъ. Къык Борэн кытелo: «Былэжэ ышIагъэр — Тыркуем зэрикIыжыгъэр — тэрзэп. Ау шыуащыщ зыми мыхъун ерэмыIу ыкIи ерэмышI. Совет хабзэми тишхынэп, дгъэзэжыкын, тичылэхэм тьаIужыкын».

— Мыхьамчэрыи, модэ анахъ

кIалэр зигъэгъуси, тшхын горэ кьэгъот. Амал иIэмэ, шъумы-тыгъу, зыми шхыныр кыте-шъумых», — кытиIуи, титIуп-щыгъагъ. Мафэм кьуаджэхэмрэ кьутыгъэхэмрэ адэс унагъохэр кьэтIуэхьэхэзэ, хьалыгъу, пластэ, бжыны, кьуае, кIэнкIэ — кы-татыгъэр зэкIэ кьэтхыгъ. Ты-зэшхэхэм, Борэн кытиIуагъ: «Тхьашъуегъэпсэу, Мыхьамчэ-рый, тIэкIу шыушхыгъэмэ, шъу-гъолыжъ, пчэдыжъ жьэу тежъэ-жышъ».

Тыкьежэжыи шымэ татесэу бэрэ тыкэкIуагъ, тылъаIозэ тышхыгъ, кытIуагъи шымы-Iэу, мыхъуни кыпIщымышIэу чы-лэм тыкэсыжыгъ.

Джарэуштэу Къык Былэжэ хэгъэгъум икIыжыгъ, зи икьэба-ри кьэлужыгъэп.

Урыс-Кавказ заом бэ мыхъу-нэу адыгъэхэм кьафихыгъэр, гупсэфэу тагъэпсэушъ. Урыс пачыхьэр Кавказым ышъхьэкIэ кьакIуи «Хым тырекIуалIэзэ тшIынэу гъогу кытэшъут» кызарелом, рагыгъагъэп. Зэды-рагъэштэн алъэкIыгъагъэп нахьышIоу зэрэекIотхэмкIэ. Зэоным дихьыхыгъэр нахьыбагъ, ау Урысыем езонэу адыгъэм кьа-ры илагъэп. Джы тэ зыпары дгъэмысэрэп, ахэр шъхьафиты-ныгъэм фэбэнагъэх, зэрэзэзэ-гъыгъэхэм тетэу зекIуагъэх.

Зэо ужым адыгъэу Урысыем кьинагъэр макIэми, дунаим те-тыр бэ. Тэри тилэх кIэлэкIэ Iушхэр хабзэми диштэхэу, акъылкIи мылькукIи зэдэлэ-жыкыхэу. «Тызэкъотмэ — ты-лъэш» — джар тшымыгъупшэу тинеушщыр мафэ дгъэпсын фае. ТигушIуагъуи, тигумэкIыгъуи зэдэдгъошъ, тыздэлэжыгъэу, на-хьыжэ Iушхэмрэ еджагъэу тилэхэмрэ кьотэгъу тафэхьумэ, адыгэ тIэкIоу хэгъэгъум кьина-гъэм ащ нахьыбэрэ тхьамыкIагъо кышщышъыжышътэп.

КЪЫКЪ Асхад.

Тыгъэр икIасэн

Рассказ

Пчэдыжэ нэфылгъэр зылуигъэкIотызэ тыгъэ плъырыр гуIэу кыкыкIы. Ащ иапэрэ бзийхэр, шэбзэшэ папIэхэу, чIым кытетакъох. Ау икIасэн илъэси 6,5-рэ зыныбжэ Сусарэ цыкIум тыгъэр. ЧыIунэ фэтэрэу янэрэ ежыррэ зышщысэхэрэм икьэбжэу тIэкIу дэдэкIэ чIыгум кы-тешщырэм иIэ зэпагъохэм кьадэплъышъ, пшъэшъэжыгъэм ичъые IэшIу тыгъэр кышъхьащэуцо. Янэ Iэшъхьэзакъо

е ж ь ы р ы ш ь иIэпыIэгъур, пхъэнкIэкIо-тхьакIаIоу сэбахьым зыдэкIорэ IофшIа-пIэм, «цу зимыIэм шкIэ кIешIэ» зэралоу, ренэу зыдещэ, зыдырегъалэ. Сусарэ лъэ-шэу мэпшъы, зигъэчыекIырэп.

Сабыим нэф кызэрэшъыгъэр макIэу зэхешIэми, зыхэлъ пIэ гупсэфым зы-кыкIэримычы шлоигъоу нахъ пытэу нэгущьокIэ шъхьантэм зырефызылIэ, зы-хеушъафэ. ГумэкIыгъэ мыухыжыкым хэт ны ныбжыкIэр, утыныбэу ежъ гъашIэм кыгытыришгъэ лъуз Iаеи илфыгъэ закъо зэрэщыухьумэщтым ышъхьэ зэришэу зы-такыкыкIэ исабий фэмыплъэкIэу шъхьа-рэуцо: гукIэгъоу, IэшIоу, шъабэу Суса-рэ ыпкышъол фэбэ цыкIу ылэ регъа-чъэ, убзэ макъэкIэ дэгущыIэ.

— А сурэт, тыгъэр тапэ кьэушчыгъ, ар тапэ ишъэу IофышIэ нэсымэ хъухэштэп. Арышъ, сидах, нэ цыкIухэр кызэтехы-

хи, псынкIэу, псынкIэу кьэушчыжъ, кьэ-тэджыжъ. СэшIэ сэ, боу ухъупхъ, уси-мыIагъэмэ сьдэу сыхъухэныгъа сэ? — Ным ыбзэ шъоу нахьыбэрэ едэлэ шлоигъоу пшъэшъэжыгъэм жьы кышщэрэп.

— А сицIыкIу... — ятIонэрэу убзэр ным кырешагъэ, ау кыIотщтым емы-жэжыгъэу сабыим зыкьепхьуатэ. Мощ ыныбжыкым нахъ ымыныбжыгъэу, джыри цыкIуми, ным игумэкI лъылэсэу, ар ыгъэгъушIо шлоигъоу IаплI пытэкIэ ып-шъэ зырещэкIы, анахъ иным фэдэу, шIу дэдэ ылъэгъурэ янэ Iуплхьэхэзэ релo:

— УмыгумэкI, нан, мары бэрэ пэмы-лъыжыгъэу инышхо сыхъушъ, сэ пхъэнкIа-кIо ськIозэ сшIышъ, кьэбзэ дэдэу, дэгъу дэдэу Iоф сшIэшт, ори джэнэ дахи кон-фетхэри кыпфэсэщышътых, — ыгу цыкIу кыдэпкIыштым фэдэу, ижъ Iакоу, гузажъоу кьепчыи, — унэ лъэгэ дэди, тыгъэр кыпсэн, кынынэсын ымы-лъэкIынэу пфязгъэшIышъ. Хъунба, нан? — джарэу Сусарэ тыгъэр икIасэн.

Сыдым фишIэна кьэжъу кьодьерэ са-быим щыIакIэр зинасып кымыкIыгъэм-кIэ гъурзэу зэрэзэхэлъыр, гу кьэбзэ дэ-

дэшъ, Тхьэм нахъ ымышIэу гугъэ-пшы-сэр зэхелъхьэ.

Ежъ шлоигъоу зыкIэхьопсырэр зэкIэ кьэзыпчырэ пшъэшъэжыгъэри ежыри ятхьамыкIагъэ ным кыгурыIоу, нэпсыр римыгъэлъэгъоу кьогъукIэ кIильэкIы-кIызэ, янэ шаибжэ зырызыр гуIэу Iанэм кытырегъэуцо, мэфэIус Iальмэкьыр псынкIэу регъэкъу.

МыдыкIэ тыгъэ нэутхэр кыридри зы-пылти дунаим темыгъэу, зыфаер кьэ-шIэгъуаеу, чэфэу мэкIэтэ-лъатэ, щай стэчан Iупэм щэджэгъу... Сусарэ шаибжэ ныкьоишъур IуегъэкIотыжыи, янэ игу-мэкI зэхешIэ.

— Тэгужъуа, нан, кытэцIэцIэштха, тыкыIуагъэкIышъта? — джэуапым емы-жэу ежъ шлоигъор кыIублхьагъэу кьепчыи.

— Хъун, мары сыкьелъэкIонышът сэ, хъун, сымэлэкIэштэп сэ, хъун, джы ре-нэу тыгъэм ыпэ сыкьэушъыжыгъэ сшIышъ, — щынапэзэ, зы нэгъэушIэпIэгъукIэ са-бий нэплъэгъур альэб ит тыгъэм нэш-хьэу тыредзэ.

МАМЫРКЪО Нуриет.

Хьаклэццыклухьаблэ ичлэплэжъ

Цыфыр зыфэдэр икьюу кэпшлэным пае шыгъу пуд дэпшын фае алоу гушылэжъ дэгъу шы. Ащ ишыпкыагъэ гъэнэфагъэ. Ау цыф йушэу, шэн гъэтлыгъыгъэ дахэ зиэу, идунэеплыккэлэ зишлэныгъэ куур кыбгурылоным пае ащ фэдиз уахъти, шхыни ишыклагъэп. Ащ фэдэ цыфым апэрэ нэплэгъур кызыуихырэм, апэрэу гуш-

иклэсегъаджэу Нина Кострановам кыдыгъэкыгъэ тхылэу «Тайны географических названий» зыфиорэм дэт статьяу «Бутково-поляна, урочище» зыцлэр ары.

Сигушылэ кыхъэ зесымыгъэшлэу гъэзетеджэхэм Иофэу сызпылгыр нахъ кыагурылонэу статъям ипычыгъо заулэ мыщ кэлэыкылоу кызгъэлъэгъошт. Ащ кызырэщиорэмкэлэ, «Будково-поляна, урочище» зыфиорэр километри 6-кэлэ пэчжэу станицэу Новосободнэм икыблэ-кыоклылэ лэны-кыоклэ псыхъоу Лакрушэ кызысегъэрэм джэ шы. Ар археологическэ комплекс, гурыт лэшлэгъухэм цыф псэуплагъ. А чыплэр зэклэ зэлыуыгъэу пыххэм ащызыухъумэщтыгъэхэ мыжъо дэпкэу зилэагъэкэлэ сантиметр 80 хуэрэр шыт, ащ «Турецкий вал» рало. Мы чыплэм шыл **Будково гъочлэгъкэлэ** заджэхэу 1950-рэ илэсым А.

Иессенрэ А. Формозовымрэ ауплэклуи, гурыт лэшлэгъу керамикэу я 8 — 10-рэ лэшлэгъухэм кыщанагъэр кызысегъагъэри. Чыплэм цэу илэр кызытекыгъэу алъытэрэр мыщ я XX-рэ лэшлэгъум иегъэжыплэ шыпсэгъуэ урыс врачым ылэ-кыуацл. Тилэжъанэ шыпсэгъуэрэр **кыушхъэ цаклэклэ** ащ еджэх. Дьячков-Тарасовым кызырэтхырэмкэлэ, мы чыплэм кыуаджэу Хьаклэццыклухьаблэ шыпсэгъуштыгъэ, ащ адыгэхэм гъучлы ашлэшт рудар кышычлахыштыгъэу ары. Къуаджэм ыцлэ кызытекыштыгъэ гушы-лэхэр «хьаклэ цыкылу».

Статьяу зыфаслорэр апэ Мыекьопэ район гъэзетым кыхьагъ. Ащ ыуж статъяр сэри кысцлэ-хьагъ. Елбэтэу авторым зы-

гузгъэклагъ. Иофыр зэрэлъыдгъэклотэщтым тырыгушылагъ, тхылэитлоу археологием ехыла-лагъэу кыдыгъэкыгъэхэри бзылфыгъэм кыыситыгъэх. Уахътэр гъэтхэ пэсагъэти, кы-фабэу, кытегъушыкылымэ мэгъэхъунэм тыклонэу тызэгъыгъ.

Нэбгыритлум итхъухьагъэр уахътэм кыуыкыуагъ. Бзылфыгъэр бэдзэгъу мазэм экспеди-ции заулэм ахэлэжыагъ, зы-цигъэпсэфышт уахътэр ащ ты-ригъэфагъ. Ащ лыпыгъэу Ио-шлэныр ригъэжъжыныу хъугъэ-ти, мырзуштэу кыысйуагъ: «Мы статъяр ситхылэ дэзгъэхьагъ, ау мыр зэклэ зилофшлагъэр Лэупэ-клэ Нурбый арышъ, ащ нахъ тэ-рэгъу кыпфилогтэн ыкли кыуи-гъэлэгъун ылэжыштыгъэ». Ащ лы-пыгъэу Нурбый зыгузгъэжлэныр си-гухэлэу илофшлагъэу сыкыуагъ, ащ кышысалауагъ кыгъэлэгъон ин зэригъэхъазырырэри, зэрэ-гъотыгъуаери. Арэуштэу зэклэ зэ-техьагъэу хъугъэми, кыклогэ-гъатхэм кыушхъэ клоньэр зэ-шлотхыным сыгуклэ тесыубы-тагъэу сыкызысегъажыым, Нурбый иунэ ит телефоным иномер са-гъэтхыгъ илофшлэгъухэм.

Джащ лыпыгъэу Нурбый сы-фытеуагъ ыкли кыгъэлэгъоныр зышигъэхъазырырэ имастерской тышызэлуклэну сыригъэблэ-гъагъ. Чэфэу кыспэгъокыгъ, сигъэтлыси симурад елогъу си-мыфзэ, ежыым кыушхъэм ма-фэу тызшыкылогътири, чыплэу

тызшызэлуклэшты-ри кыыуагъ. Сэри кызыгурыуагъ тхылэыр зытхыгъэ бзылфыгъэу сызлуклэгъагъэмрэ ежыыррэ Иофым зэрэрыгушылагъэхэр. Нэрылэгъу кыыс-фэхъугъ зэрэцлы-фышлэу дэдэри, чы-плэуи уахътэуи зэ-рытхэм ялэпыгъэу, Иофэу зыпылгыр йушыгъэ хэлэу зэ-рэгъэшлуиыхырэри.

Цыфыбэ зышы-зэблэкышты кыгъэлэгъоныр зыгъэхъазырырэм илоф зэ-пыгъэуи, тилэжъун кыдыд-гъэцкэлэну рихъухьагъ. Ар бэмэ кыпфашлэштэп. Къушхъэм тишэныр Нурбый имылофыгъэу слорэп, ау ар нэмыкл мэфэ чы-жэ горэм ыхыгъэми сыгу кы-оныгъэп. Ащкыи кыгъэлэгъ-гуагъ ицлыфыгъэ. Ащ фэшл Хьаклэццыклу лэаком, Нурбый, «тхъаегъэпсэу» кыуелэ.

Тыздэклогъэ мэгъэхъунэм изэрэщыт ыкли кышытылэгъу-гъэхэм ягугъу джы кэсшлын. Клэй куушхоу псыхъо цыкылоу Лакрушэ зэрычхэрэм кыушхъэ цэклэ иныр шхъащыт. Ты-гъэжъохъэплэ лэныкыомкэлэ мы-жъо чэоу сантиметр 80 зилэ-гагъэр игъунапкъ. Ащ икыхьагъэ метришэ пчъагъэу ары Нурбый зэрилгытэрэр. Чэур мыжъо-шхохэмкэлэ лэны-кыуитлумкыи пкыла-гъэу, азыфагу мыжъо жъгъэйклэ ушъагъэу шыт. Къушхъэ цэклэ-шхом ылэныкыоклэ клэм метр заулэклэ уехэу, метр 40 — 50 фэдиз зыпкыуклэ, гъо-члэгъым ичлэхьаплэ улоклэ. Калэу тигъу-сэхэр ыпшэкклэ зи-гугъу кэсшыгъэ тхылэыр зытхыгъэ урыс бзылфыгъэр ягъэсэу остыгъэ цы-кылухэр алыгъэхэу ащ члэхьагъэх ыкли зы-кыаплыхьагъ. Метр 25 — 30 фэдизэу кыуагъэх. Ау ычлэ нэ-сыгъэхэп. Бгъу псэ-

умкыи члэхьаплэр зэхэклэу, унэ инхэм афэдэхэр илэхэу, ау яхьаплэхэр зэжъухэу кыалэгъу-гъэх. Кызыралауагъэмкэлэ, мэгъэхъунэм ычлэгъэ гъочлэгъым зэлъеуыгъэу ары.

Нурбый кызыралауагъэмкэлэ, гузэжъогуу цыфхэр зышцифэхэ-рэм бзылфыгъэхэмрэ сабый-хэмрэ гъочлэгъым члэхьажы-штыгъэхэу ары. Мэгъэхъунэм кыу шылэр бэ, ащышхэри Нур-бый ытлыгъэх. Бзылфыгъэмэ агъэфедэрэ пкыыгъохэр кычы-хыгъэх. Иапэрэ клогъухэми гъучл тыкыырхэр бэу ыпэ кыифэщты-гъэхэу ыуагъ. Тэ мэгъэхъунэм тызшыкыуагъэм уцышхо тетыгъ, ащ фэдэ пкыыгъо цыкылухэр плыгъунхэу шытыгъэп.

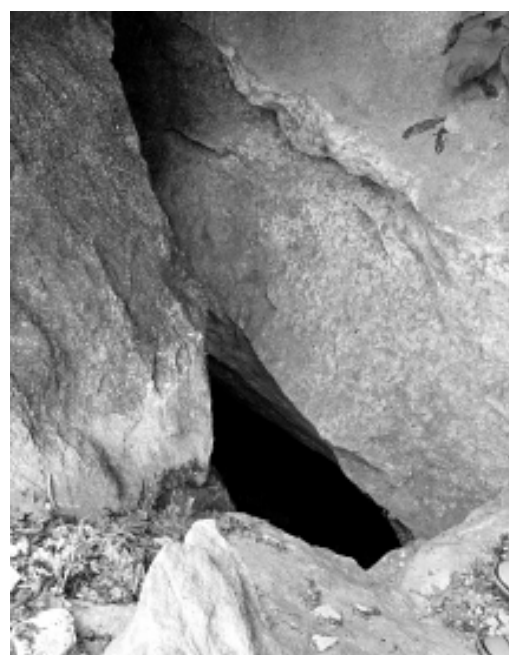
Нурбый тхъаегъэпсэу, Ио-фышхо ышлагъ, гъогур тилакыо кыфызэлуйхыгъ. Мэгъэхъунэ дэхэшхом изытет нахъ тэрэгъу зэдгъэшлэныр ары джы тэ пшъэ-рылэгъу тилэр. Тхылгъэхэу сит-хыгъэ икысегъэжъэгъум зигугъу кышысшыгъэ «Тайны геогра-фических названий» ыкли «Дольмены Адыгеи» зыфило-хэрэ клэлэеджаклохэми, клэлэ-егъаджэхэми, шлэныгъэлэжъ-хэми, тыкызыуцухъэрэ дунаир зэзыгъашлэ зышлоигъо псэуи агъэфедэнхэ алъэжыныу сеплы. Анахэу апэрэ тхылгъым Темыр Кавказми, нэмыкл чыплэхэми нэлуасэ уафешлы. Чыплэ зэ-фэшхъафхэу тхылгъым хэтхэм ацлэхэр урысыбзэкыи адыгабзэкыи кытхыкы.

**ХЬАКЛЭЦЦЫКЛУ Сахьид.
Иофшлэным иветеран.
Сурэтхэр Хьаклэццыклухьаблэ
ичлэплэжъ кышыцытырахыгъэх.**

лэгъу кызыпфэхурэм угуклэ узылэпещэ, илэс пчъагъэхэм уинэлосагъэм фэдэу гуфэбэны-гъэшхо зыфыуигъэшлэу уапашъ-хэ кыеуцо. Джащ фэдэ цыф сэркэлэ апэрэ зэлуклэгъу зыды-силэгъэ Лэупэклэ Нурбыйеу гу-шылэгъу сызфэхъугъагъэр. Шъыпкъэ, Нурбый ыпэклэ сы-мышлэштыгъэу слорэп. Респу-бликэм имызакъоу, тызышыпсэ-урэ хэгъэгъуми шызэлъашлэрэ шлэныгъэлэжъ ар. Нурбый кыг-хыгъэхэми, археологием ехы-ла-лагъэу нэмыкл тхыгъэхэу сыгу рихъэу сызэджагъэри маклэп. Ау гушылэгъу тызэфэхъунэу ыпэклэ уахътэ кысэклэгъэп.

Нурбыйрэ сэрырэ тызэлуклэ-ным йэуыгытлэ фэхъугъэр по-селкэу Тульскэм дэт гурыт еджаплэу N 6-м географиемкэлэ

Ны-тыхэм зафэтэгъазэ

Автомобильхэмкэлэ кырашэклырэ сабыйхэм шъобжэу атещагъэ хуэхэрэр зилажъэхэр нахьыжъхэр ары. Келэ-цыкылуэр ежъ зэрэфаем фэдэу машинэ клоцым исынэу шытэп. Ахэр егушшы-сэгъуштытхэп шынагъоу апэ кыи-кыи ылэжыштытхэм. Ар зышлэн фаехэр на-хьыжъхэр арых. Нэмыкл горэм ыпкъ кыи-кыи гъогу хъугъэ-шлагъэ хэмы-фэштэу машинэ зезыфэхэрэм ащыщ теубытагъэ хэлэу кыи-он ылэжы-штытхэм. Зышышъумыгъэгъуш — шъуи-сабыи ишынэгъончъагъэ зылэ илгыр шъоры, шъоры кыыхъыштыр ар зэ-рысыштыр — автомобильнэ кресла,

хъауми сэжъатныгъэ зилэхэм агъэфедэ-рэм фэда! Келэццыклухэр шынэгъон-чъэу кыепщэкыныхэм пае шапхъэу кы-дэшъулыгътэн фаехэр:

— Машинэклэ зешъушхэрэ сабыир ар зытесым еубытылэгъэн фае.

— Келэццыклу «зылыгъышт» пкы-гъор тэрэгъу кыыхъышхын фае.

— Шъуакоклэ исэу сабыир кыешъу-шэклы хуэхэштэп.

— Пкыгъо онтэгъоу зешъушхэрэр зытэлыхэм апыгъэпытыхыгъэнхэу шыт.

— Машинэр зезыфэрэми, ащ исхэ-ми шынэгъончъэ бгырыпхыхэр агъэфе-дэнхэ фае. Ны-тыхэу джынэс автокрес-

лэхэр зымыгъэфедэхэрэр гугъеуемылхы ыкли пшъэдэкыжъэу ателгыр кыагу-рылорэп. Сабыир зэрэзепщэщтыр ар кызыхъуклэ анахъ фэдэу пшъэфын фа-емэ ащыщ, джэгъуалэгъу кызылэклагъа-хъэрэмэ анахы нахъ шхъап, сыда плэмэ — ишылэныгъэ епхыгъ. Зышышъу-мыгъэгъуш — автокреслэр шъуимы-лэмэ, гъогу шъутемыхъ!

**ГЪОМЛЭШК Адам.
Полицием имайор, АР-м гъогу-рыкыи-оньр шынэгъончъэнымкэлэ
и Гъэлорышлагъэ ихэушхъа-фыкыгъэ батальон иапэрэ ротэ
икомандир.**

Министрэм илээрэ гуадзүү Г. Н. САВЕНКОВА
кь. Мыекьуап,
чъэпыогъум и 4, 2012-рэ ильгэс
N 721

ФУТБОЛ. ЯТІОНЭРЭ КУПЫР

Дахэу ешІагъ, ау пчъагъэр...

«Черноморец» Новороссийск — «Зэкъошныгъ» Мыекъяупэ — 2:0.

Чъэпыогъум и 11-м Новороссийскэ щызэлуклагъэх.

Зезыщагъэхэр: С. Соколов — Воронеж, Р. Дудов — Кисловодск, Е. Хомченко — Астрахань.

«Зэкъошныгъ»: Колесников, Казаков, Датхужъ, Емкужъ, Батырбий (Мыкъо, 86), Сандаков, Винников (Абаев, 72), Нечукин, Нартиков (Такъый, 58), Ешыгуау (Къуанэ, 79), Лучин (Чалаев, 69).

Къэлапчъэм Іагуаор дэзыдзагъэхэр: Миносян, 56, Корнилов, 90+.

гия» — СКА — 4:0, «Астрахань» — «Мэщыкъу» — 0:0, «Алания-Д» — «Славянский» — 3:3, «Дагдизель» — «Биолог» — 0:1.

«Славянскэм» 1:3-у шІуахызы 3:3 пчъагъэр зеришІыгъэр тшІогъэшІэгъон. «Дагдизель» 0:1-у къытекІохэзэ хъаКІэхэр пенаЛтыкІэ якъэлапчъэ къыдэуагъэх, ау пчъагъэм хагъэхъон альэкІыгъэп. «Дагдизель» икъэлэпчъэІут Іагуаор къызэкІ-дзэжыгъ. «Митосыр» «къэгубжыгъ», ауж къынэрэмэ ахътынэу фэахэп, 7:0-у «Олимпием» текІуагъ. Алексей Алексеевымрэ Роман Смольскэмрэ шырыщэ къэлапчъэм Іагуаор дадзагъ — ари гъэшІэгъонба, пенаЛты къыхъомыхъу 7:0-у ешІэгъур къэпхыныр.

1. «Черноморец» — 37
2. «Торпедо» — 29
3. «Ангушт» — 29
4. «Астрахань» — 25
5. «Биолог» — 24
6. «Славянский» — 23
7. «Алания-Д» — 22
8. «Мэщыкъу» — 22
9. «Дагдизель» — 22
10. «Митос» — 21
11. «Таганрог» — 20
12. «Зэкъошныгъ» — 19
13. «Энергия» — 16
14. «Олимпия» — 15
15. КТГ — 12
16. СКА — 8
17. «Волгарь» — 6.

Чъэпыогъум и 16-м «Зэкъошныгъэр» «Ангушт» Назрань тикъалэ шыІукІэшт. «Ангушт» ящэнэрэ чІыпІэм шыІ, аужырэ ешІэгъуиБлым шыщэу 6-р къыхыгъ, зыр 1:1-у ыухыгъ. «Зэкъошныгъэм» итренирхэм ар къыдалытэзэ, ешІэгъум зыфагъэхъазыры.

ЕшІэгъур Новороссийскэ шыкІозэ телефонКІэ тытеуагъ. Зэнэкъокъум апэрэ чІыпІэр шызыІыгъ командэм тифутболистхэр дэгъоу зэрэдешІэхэрэм тигъгушхоштыгъ. Къэлапчъэм Іагуаор дадзэнэу тиспортсменхэр зауЛрэ чІыпІэшІу ифагъэх. Якъэлапчъэ къызэраухъумэщтым бысымхэр лъэшэу ыгъэгумэкІыщтыгъэх. «Черноморец» ыпэкІэ къызеллым нэгъэупІэпІэгъур ыгъэфеди, тикъэлапчъэ Іагуаор А. Миносян къыдидзагъ. ЕшІэгъу уахътэр зауХым судьям къафыхигъэхъогъэ такыкишщым къыкІоцІ Новороссийскэ ифутболистмэ пчъагъэр 2:0-м нагъэсыгъ.

Купым зэрэщешІагъэхэр

«Торпедо» — «Таганрог» — 2:0, «Ангушт» — «Волгарь» — 2:1, «Митос» — «Олимпия» — 7:0, «Энер-

ЧыпІэхэр

зэтэгъапшэх

Командэ пэпчъ ешІэгъу 15 илагъ.

КЪЫБЛЭ ШЪОЛЪЫРЫМ ИСПОРТ ДЖЭГУНХЭР

ТагъэгъушІо

ТелефонКІэ къатыгъ. Къыблэ шъолъырым шыпсэурэ лъэпкъхэм спорт джэгунхэмКІэ язэнэкъокъу чъэпыогъум и 10-м къыщыублагъэу Анапэ пэмычыжъэу щэкІо.

Адыгэ Республикэм атлетикэ онтэгъумКІэ ихэшпыкІыгъэ командэ апэрэ чІыпІэр къыдихыгъ. РСФСР-м изаслуженнэ тренерэу Хъуажъ Мэдждэдэ зипэщэ батырхэм щытхъур тиреспубликэ къыфахыгъ. Адыгеим дзюдо-мКІэ ихэшпыкІыгъэ командэ пэщэныгъэ дызезыхагъэр АР-м изаслуженнэ тренерэу Бастэ Сэлым ары. ТибэнаКІохэм апэрэ чІыпІэр къафагъэшъошагъ. Художественнэ гимнастикэмКІэ, самбэмКІэ тиспортсменхэр ятІонэрэх.

АР-м физкультурэмКІэ ыкІи спортымКІэ и Комитет иІофышІэу Дмитрий Щербаневым къызэрэтиІуагъэмКІэ, атлетикэ псынКІэмКІэ, нэмыкІ спорт лъэпкъхэмКІэ Адыгеим иІыкІомэ гъэхъагъэхэр ашІых. Зэнэкъокъур мы мазэм и 14-м аухыщт.

ГАНДБОЛ. СУПЕРЛИГЭР

ТекІоныгъэу къыдихыщтым тежэ

«Астраханочка» Астрахань — «Адыиф» Мыекъяупэ — 38:25.

Чъэпыогъум и 10-м Астрахань щызэдешІагъэх.

Екатерина Дьяковамрэ Мария Аникинамрэ ягуапэу «Адыифым» щешІэх, зичэзыу зэлукІэгъухэм зафагъэхъазыры.

— ЕшІэгъум ия 23-рэ такык нэс текІоныгъэр зыхыщтыр къэшІэнэу щытыгъэп, — къытиІуагъ «Адыифым» итренир шъхъаІэу, СССР-м ыкІи РСФСР-м изаслуженнэ тренерэу Виталий Барсуковым. — ІагоуитІу къэлапчъэм дэтыдзэмэ такІэхъажын тІэкІыщтыгъ. Тиспортсменхэр зэкІэлъыкІоу щэгъогъоу бысымхэм якъэлэпчъэІут язакъоу еКІугъэх шъхъаеи, хъагъэм зыкІи

Іагуаор дадзагъэп. «Астраханочкэр» ошІэдэмышІэу ыпэкІэ къылызэ, тикъэлапчъэ Іагуаор гъогъогуиХэ къыдидзагъ...

КъэгъэзапІэ ешІэгъум фэпшІыжын умылзэкІыщтэу В. Барсуковым ыІыгъи, «Адыифым» хэт гандболисткэхэу тетІысхъапІэм тесхэр зэлукІэгъум хигъэлэжъагъэх. Зичэзыу ешІэгъухэм зафагъэхъазырым фэшІ ащ фэдэ еКІолаКІэм зыкъыгъэ-шъыпкъэжыщтэу В. Барсуковым къытиІуагъ.

Дунаим ичемпионкэу Анна Игнатченкэр такыкыи 8 нылэп зэлукІэгъум зэрэхэлэжъагъэр. Анахь дэгъоу ешІэн зылтэкІыщтмэ ащыщэу Мария Аникинар зэрэсымаджэм къыхэкІэу Астрахань КІуагъэп. Черногориеи къыкІыгъэ пшъэшъитІу «Адыифым» ыштагъ, ау зэлукІэгъумэ ахэлэжъэнхэу фитыныгъэ яІэгон.

«Астраханочкэм» зигъэпытагъ. Беларусым, Украинэм, Сербиеи ащагъэсагъэхэу хэгъэгумэ яхэшпыкІыгъэ командэмэ ащешІэхэрэр аштагъэх. Спортсменкэ лъэшэу Эрич Сербиеи щызэлъашІэ. Курбановамрэ Турейрэ Урысыи ихэшпыкІыгъэ командэ хэтых.

Мария Мартыненкэр, Татьяна Гусаковар, Ольга Исаченкэр, Марина Васильевар дэгъоу ешІагъэхэу В. Барсуковым еІыгътэ. Ухъумэн Іофыгъохэр шысэ тепхынэу Юлия Коцаревам ыгъэцэкІагъэх. Ош нахь лъэшым иешІанІэ ущытекІоныр къин. Ар къыхэдгъэщызэ, зичэзыу ешІэгъухэм «Адыифым» текІоныгъэр къащыдихынэу фэтгІо. Чъэпыогъум и 24-м «Адыифыр» «Ладэм» Мыекъяупэ шыІукІэшт.

НэкІубгъор зыгъэхъазырыгъэр
ЕМТІЛЪ Нурбий.

Зэхэзыщагъэхэр:
Адыгэ
Республикэм лъэпкъ
ІофхэмКІэ, ІэкІыб
къэралхэм
ащыпсэурэ
тильэпкъэгъухэм
адырЯІэ
зэпхыныгъэхэмКІэ
ыкІи къэбар
жъугъэм
иамалхэмКІэ
и Комитет
Адресыр: ур.Кре-
стьянскэр, 236

Редактор
шъхъаІэр
ДЭРБЭ
ТИМУР

Редактор
шъхъаІэм
иапэрэ гуадзэр
МЭШІЛЭКЪО
Саид

ПшъэдэкІыжъ
зыхырэ
секретары

ЖАКІЭМЫКЪО
Аминэт

Редакциер
зыхэшІыгъэр:
385000,
къ. Мыекъяупэ,
ур. Первомайскэр,
197.
Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шъхъаІэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшъэдэкІыжъ зы-
хырэ секретары:
52-16-77.
E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъаты-
гъэр:
Урысыи Федерацием
хэутын ІофхэмКІэ,
телерадиоКъэтын-
хэмКІэ ыкІи зэлъы-
ІэсыКІэ амалхэмКІэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чІыпІэ гъэоры-
шІанІэ, зэраушыхъа-
тыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъяупэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчъагъэр
4156
Индексхэр
52161
52162
Зак. 3067

Хэутыным
узщыКІэтхэнэу щыт
уахътэр
Сыхъатыр 18.00
ЗыщыКІэтхэгъэхэ
уахътэр
Сыхъатыр 18.00